

Demokratins makt i diskursen

En diskursiv analys av demokratibegreppets figurering i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen

Henrik Jeppsson
Sara Edvinsson

Abstract

I USA:s krig mot terrorn har den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiken anklagats för att använda demokratibegreppet och dess värden som en legitimerande faktor för militära aktioner. I denna uppsats har vi, utifrån Ernesto Laclau och Chantal Mouffe diskursanalytiska metod, studerat den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen under de två USA-ledda interventionerna mot Irak år 1991 respektive 2003. Detta med målet att besvara hur demokrati har figurerat som legitimerande faktor och hur begreppet har förändrats inom diskursen.

Vi anser att det finns intressanta tendenser och förändringar i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiken. Vi anser oss dock inte med vår utvalda metod finna tillräckligt tydliga indikationer för hur demokratin har fungerat som legitimerande faktor i diskursen. Vi anser dock trots detta att vi kan dra värdefulla slutsatser i vår uppsats. Vi tror att dessa kan utgöra grunden för framtida forskning inom ämnet.

Nyckelord: Demokrati, Diskursanalys (Ernesto Laclau & Chantal Mouffe), Amerikansk utrikes- och säkerhetspolitik, Maktposition.

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Inledning.....	1
1.1.1	Syfte.....	2
1.1.2	Frågeställning	2
1.1.3	Hypotes	2
1.2	Metodologiska ansatser	3
1.2.1	Metod.....	3
1.2.2	Avgränsningar	4
1.3	Materialanvändning och källkritik.....	5
1.3.1	Materialanvändning.....	5
1.3.2	Källkritik.....	5
1.4	Disposition.....	6
2	Teoretisk referensram	8
2.1	Empirisk bakgrund	8
2.1.1	Demokrati i USA:s utrikes- och säkerhetspolitik genom historien	8
2.1.2	Väpnade interventioner mot Irak	10
2.1.3	Irakinterventionen 1991.....	10
2.1.4	Irakinterventionen 2003.....	10
2.2	Teoretisk bakgrund - Diskursteori enligt Laclau och Mouffe	11
2.2.1	Nodalpunkt	12
2.2.2	Ekvivalenskedja.....	12
2.2.3	Flytande signifikanter och antagonism.....	13
2.2.4	Subjektsposition och identitet.....	13
2.2.5	Kritik.....	14
3	Analys.....	15
3.1	Talen	15
3.1.1	Interventionen 1991	15
3.1.2	Interventionen 2003	16
3.1.3	USA:s maktposition.....	17
3.1.4	Sammanfattning - Jämförande av de två interventionerna	17
4	Resultat och slutsatser	19
4.1	Resultat	19
4.2	Slutsatser.....	20

4.3	Slutdiskussion.....	20
5	Referenser	22
5.1	Primärmaterial	22
5.2	Sekundärmaterial	23

1 Inledning

1.1 Inledning

Demokrati har sedan begreppets ursprung aldrig haft någon allmänt accepterad innebörd, begreppet tolkas ständigt på olika vis och kan därmed användas i många olika sammanhang (Epstein et al. 2007: 3). Sedan den amerikanska statens födelse för drygt 200 år sedan har demokrati varit en viktig grundpelare för deras politik. USA har även historiskt varit en stark demokratiförespråkare och en mycket aktiv stat vad gäller demokratifrämjandet i världen. Tolkningsutrymmet av demokrati har dock gjort att demokratifrämjandet aldrig fått en fastslagen mening.

Inom den amerikanska utrikespolitiken har demokratifrämjandet till följd av amerikanska intressen, till exempel ideologiska eller ekonomiska, legat till grund för många politiska diskussioner om vilken demokratisk värdegrund som skall främjas och prägla den utrikespolitiska karaktären (Epstein et al. 2007: 3-5). Den amerikanska utrikespolitiska demokratidiskursen tenderar att traditionellt kretsa kring den liberala värdegrunden, vars centrala element är bland annat mänskliga rättigheter, rättsäkerhet och en liberal marknadsstruktur (Lennon 2009: 1-2).

Den 11 september, år 2001 drabbades USA av den hittills största attacken mot det amerikanska fastlandet någonsin. Attacken var riktad mot det civila samhället, byggnader och monument som symboliserar värden som den amerikanska identiteten är uppbyggd kring (Liedman 2008: 315). Den dåvarande amerikanska presidenten George W. Bush förklarade att det var USA:s skyldighet att föra ett krig mot terrorn som försvar för nationen och dess värderingar. Det nya kriget - kriget mot terrorn - kom att förändra mycket av den amerikanska diskursen och därmed dess politik. Ett av de politiska områdena som främst kom att påverkas av kriget mot terrorn var USA:s utrikes- och säkerhetspolitik.

Det finns idag mycket vetenskapligt material som behandlar den politiska diskursen samt tiden efter den 11 september 2001. I detta material är ofta demokratibegreppets förändring en central del – hur det har förändrats i sin användning och innebörd. Demokratibegreppet påstås ha frångått sin traditionella innebörd och istället blivit en allt större del av legitimeringen av kriget mot terrorn. Vi finner att den förändrade rollen av demokratibegreppet i USA:s utrikes- och säkerhetspolitik är ett mycket intressant fenomen, inte minst då den är en mycket påverkande faktor för omvärldens politik. Blir demokratibegreppet en legitimerande faktor för krig och våld anser vi att begreppet har frångått sin traditionella positiva innebörd och kommer istället att tolkas som ett negativt

begrepp. Detta skulle kunna minska eftersträvan av den demokratiska värdegrunden i världen, där demokrati ännu inte existerar.

Vi vill till följd av denna antydning om den förändrade demokratianvändningen undersöka hur demokrati figurerar som legitimerande faktor i amerikansk utrikes- och säkerhetspolitik innan och under kriget mot terrorn¹.

1.1.1 Syfte

Vårt syfte med denna uppsats är att belysa demokratibegreppets förekomst i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Vi vill undersöka hur begreppet figurerar som legitimerande faktor. Genom att tolka utvalda tal av två amerikanska presidenter och jämföra i vilka sammanhang demokratibegreppet figurerar hoppas vi kunna se förändringar kring begreppets förekomst.

1.1.2 Frågeställning

Den frågeställning som vi i denna studie hoppas kunna besvara är;

- Hur har demokratibegreppet figurerat som legitimerande faktor i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen?

1.1.3 Hypotes

Vår hypotes utgår från att demokratipolitiken innan terrorattackerna år 2001 omgetts av ett traditionellt utstakat delmål i amerikansk utrikespolitik, genom att sprida demokratiska värderingar såsom mänskliga rättigheter, rättsäkerhet samt liberala marknadsvärderingar till andra länder. Detta för att utveckla, stödja och säkerställa ekonomisk utveckling samt demokrati utanför USA.

Sedan den 11 september 2001, tror vi att George W. Bush frångått denna politiska linje. Demokratifrämjandet har gått från att vara en central del inom utrikespolitiken till att även vara en central del inom säkerhetspolitiken. Vi tror att den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen sedan 2001 har syftat till att kräva demokratisk utveckling istället för att förespråka den. Detta med målet att säkerställa USA:s maktposition i den internationella politiken och öka säkerheten för den amerikanska staten. Vi tror alltså att demokratibegreppet efter 11 september 2001 utvecklats till att bli ett centralt säkerhetsargument snarare än en del av den traditionella utrikespolitiken. Vi menar också att USA:s maktposition efter 11 september 2001, i samband med kriget mot terrorn, ska ha

¹ Vi anser i denna uppsats att USA:s krig mot terrorn inte är över och att vi då endast kan undersöka diskursen innan och under kriget.

förändrats. Detta, enligt oss, kan ha verkat som en bidragande faktor till att demokratibegreppet används som en legitimerande faktor.

Vi utgår således i vår studie från hypotesen; begreppet demokrati figurerar allt oftare som en legitimerande faktor för säkerhetspolitiska handlingar efter den 11 september år 2001 på grund av USA:s förändrade maktposition. Vi hoppas att i vår studie finna belägg för detta genom att analysera den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen både före och efter 11 september 2001.

1.2 Metodologiska ansatser

1.2.1 Metod

Vi kommer i vår studie att göra en diskursanalys i vilken vi jämför två hållpunkter. Begreppet diskursanalys är tvärvetenskapligt och har därmed olika innebörd och syfte. Det kan tyckas vara ett ganska otydligt och svårbegripligt begrepp. Begreppet förekommer ofta inom lingvistik men även inom sociologi och samhällsvetenskap (Bergström, Boréus 2009: 307; Winther, Phillips 1999: 7). Inom diskursanalysen står alltid språket och meningen i centrum då ordet diskurs i sin ursprungliga mening betyder samtal. Inom samhällsvetenskapen används ofta diskursanalys för att förklara hur språket och texten kan organisera den sociala verkligheten och kan ses som en breddning av textanalys. En textanalys är en diskursanalys i lingvistisk mening. Då spelar texten inte någon roll i det sammanhang som den ingår i och är den första generationen inom diskursområdet. Detta anses vara en snäv inriktning (Bergström, Boréus 2009: 307). Diskursanalys kan ses som en vetenskaps- eller samhällsteori (Bergström, Boréus 2009: 305).

Vi vill undersöka om och i så fall hur innebörden av demokratibegreppet har förändrats i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen till följd av USA:s förändrade maktposition. Vi har valt att läsa och analysera George H. W. Bushs och George W. Bushs tal då de var presidenter. Talen kommer att vara både externa och interna. Med externa menar vi de tal som presidenten håller till folket och interna är de tal som presidenten håller till kongressen. Detta för att vi vill titta på om diskursen har förändrats och vad det kan ha fått för konsekvenser för USA:s agerande på den globala spelplanen.

I vår diskursanalys kommer vi att jämföra två hållpunkter - den första Irakinterventionen 1991 och den andra Irakinterventionen 2003. Bergström och Boréus² har i antologin *Textens mening och makt* urskiljt två huvudinriktningar inom den samhällsvetenskapliga diskursanalysen - fransk och anglosaxisk - antagligen namngiva efter teoretikernas ursprung. Även en tredje viktig inriktning

² Göran Bergström och Kristina Boréus är forskare i statsvetenskap vid Stockholms universitet

påträffas av Bergström och Boréus - den kritiska diskursanalysen som ofta förknippas med Fairclough. Denna ses även som den andra generationen diskursanalys (Bergström, Boréus 2009: 307). Till den franska inriktningen förknippas ofta teoretikern Foucault. Han menar att en diskursanalys inte enbart består utav textanalyser utan inkluderar andra aspekter såsom sociala strukturer och praktiker. (Bergström, Boréus 2009: 308 - 309). Då en foucauldiansk inriktning mer fokuserar på utestängningsmekanismer inom diskursen har vi valt att inrikta oss på Ernesto Laclau och Chantal Mouffe. Deras diskursanalys är mer inriktad på politiska processer och förändringar (Bergström, Boréus 2009: 319). De två professorerna Laclau och Mouffe har breddat det diskursiva begreppet och inkluderar alla sociala fenomen i diskursen (Bergström, Boréus 2009: 315) vilket gör att vi anser att deras inriktning passar vår studie.

Vi har valt att göra en diskursanalys för att vi vill se hur demokratibegreppet figurerar i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Vi anser att de två valda hållpunkterna har många likheter och vi kan därför jämföra diskursen för att se om det skett några förändringar. Vi är medvetna om att många omständigheter skiljer sig åt i den första och andra Irakinterventionen. Vi anser dock att USA:s uttalade syfte om att hjälpa folket och demokratibegreppet har funnits vid de båda hållpunkterna. Vi har även gjort avgränsningar i de båda fallen för att de ska kunna jämföras.

1.2.2 Avgränsningar

I vår studie har vi valt att göra avgränsningar kring vårt ämne. Dessa avgränsningar har vi gjort så att vi effektivt och tydligt skall kunna visa hur demokratibegreppet har figurerat i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Den första avgränsningen vi valt att göra berör de två hållpunkter vi valt att utgå ifrån. Vi vill med god validitet, både gällande resultat och begrepp, besvara vår frågeställning och har valt att utgå ifrån två händelser, varav en innan och en efter den 11 september 2001. Då vi enbart väljer att studera två händelser kommer våra resultat inte kunna ge några generella slutsatser om demokratidiskursen i USA:s utrikes- och säkerhetspolitik. Vi hoppas att vi trots de begränsade resurser vi har, kunna granska och med god validitet finna belägg för vår hypotes. Vi hoppas också att vi ska kunna dra vissa slutsatser kring hur demokratibegreppet figurerat som legitimerande faktor inom den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen.

Då vi valt endast två fall som vi ska analysera vill vi utgå ifrån så liknande situationer som möjligt, detta eftersom vi önskar att de grundläggande omständigheterna kring talen skall vara så lika som möjligt. Detta är viktigt för att reliabilitet och validitet ska styrkas (Esaiasson et al. 2009: 112-114). Då vi ska titta på hur demokratibegreppet har figurerat i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen anser vi att fall då USA agerat utomstatligt är mest gynnsamt för vår studie. Vi har till följd av detta valt att undersöka diskursen vid de USA-ledda väpnade interventionerna mot Irak - 1991 och 2003.

Dessa interventioner har många likheter såsom att konflikten riktar sig mot samma geografiska område och motståndare. Presidenterna för de båda hållpunkterna är från samma politiska parti vilket vi anser vara styrkande då liknande politik för det mesta förs inom samma parti. En annan intressant likhet, även den kanske viktigaste, är att de båda interventionerna inte finner något stöd från FN:s enda legitima anledning att bruka våld mot andra länder, nämligen självförsvarsprincipen. Interventionerna måste således legitimeras med andra argument vilket vi anser är ett gynnsamt förhållande för vår studie. Vi vill göra våra läsare medvetna om att den första väpnade interventionen mot Irak var under FN-flagg, under USA:s militära ledning. FN agerade på USA:s uppmaning (Cleveland, Bunton 2009: 481). Vi är medvetna om att två händelser inte kan vara identiska och vi kommer att redovisa de två väpnade interventionerna mot Irak och dess unika drag under kapitlet ”teoretisk referensram”. Trots att fallen är något olika anser vi att likheterna är övervägande.

Då vi ska analysera tal från ovan nämnda interventioner kommer vi att avgränsa oss till selektivt utvalda tal. Vi måste alltså noggrant motivera våra val i studien. Vi kommer senare i kapitlet, under rubriken ”källkritik” redogöra hur vi valt ut våra tal.

1.3 Materialanvändning och källkritik

1.3.1 Materialanvändning

Vi har i vår studie valt att använda oss av både primärt och sekundärt material. Det primära materialet utgör grunden för vår analys och består av ett selektivt urval av presidentiella tal som hållits kring de två USA-ledda väpnade interventionerna mot Irak. Det material som är av sekundär karaktär består av vetenskaplig litteratur, artiklar samt elektroniska arkiv som till exempel *The Scripps Library at The Miller Center of Public Affairs* och *The George Bush Presidential Library and Museum*.

Det material som vi använder oss av i uppsatsen är noggrant utvalt, för att vår studie skall utgå från kumulativa underlag som finns kring ämnet samt för att vår studie inte skall ge en skev bild av verkligheten. Detta är en risk då våra resultat till stor del bygger på våra egna tolkningar. För att därför dra så korrekta och valida slutsatser som möjligt i vår studie, har vi lagt ner mycket tid på att materialet ska vara korrekt.

1.3.2 Källkritik

Det primära material som vi använder oss av i vår undersökning är, som vi tidigare beskrivit, presidentiella tal i form av transkriberat material och

videoupptagningar. Vi förlitar oss på att dessa transkriberingar och videoupptagningar är äkta. Vi måste garantera att materialet är autentiskt och i så exakt grad som möjligt återger talen (Teorell, Svensson 2007: 104). Vikten av att vi i vårt urval valt de tal som kan anses generera de övergripande tendenserna är naturligtvis ytterst viktigt för studiens resultat. Vi har med detta i åtanke lagt ner stor energi på att utgå från ett omfattande grundmaterial av tal hållna vid händelserna, innan vi gallrat ut de tal vi anser avspegla diskursen och dess trender bäst. Vi är dock medvetna om att vår selektiva utgallring kan vara ett ämne för kritik om vi i våra resultat drar allt för omfattande och generella slutsatser av vår undersökning.

Vårt sekundära material består, som vi tidigare beskrivit, av vetenskapliga litterära verk och artiklar. Då vi använder oss av dessa är det viktigt att vi är medvetna om att materialet redan tidigare varit utsatt för tolkningar och av den primära författaren. För att minimera risken för missförstånd och feltolkningar kommer vi att tydligt i vår referering.

1.4 Disposition

Den strukturella och estetiska modell som vi valt att utforma vår uppsats efter är inspirerad av boken *"Konsten att skriva och tala"* författad av Paula Uddman och Jakob Gustavsson.

För att vi på ett så strukturerat och tydligt sätt skall genomföra vårt arbete börjar vi med att presentera de teoretiska och empiriska referensramar som vi utgår från då vi skal genomföra våra analyser, detta under kapitlet "Teoretiskt referensram". I detta kapitel presenterar vi en sammanfattning om hur demokratidiskursen i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiken sett ut fram till och med George W. Bush mandatperiod. Vi presenterar sedan kort de båda hållpunkterna - Irakinterventionen 1991 respektive 2003. Slutligen presenterar vi vår tolkning av diskursanalysen som utgör vår teori. Denna kommer vi att utgå från då vi analyserar de presidentiella talen.

Efter att vi presenterat de teoretiska referensramarna kommer vi att presentera vår analys. Vi har valt att strukturera vår analys genom att först analysera varje intervention separat. Vi anser att detta kan visa på de karaktäristiska drag som funnits kring den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Vi kommer först att redogöra för de mest betydande kännetecknen i de två diskurserna, sedan kommer vi att jämföra dem. I denna jämförelse belyser vi tydligare vilka likheter och skillnader som vi anser oss ha hittat samt försöker granska hur demokratin figurerat som legitimerande faktor.

Slutligen presenterar vi de tolkningar och slutsatser som vi kommit fram till under studiens gång. Vi ämnar här besvara vår frågeställning om hur demokratibegreppet figurerat som legitimerande faktor samt, om vi kan se några tydliga förändringar mellan de båda diskurserna. Vi presentera i detta kapitel även en sammanfattning av vårt arbete och om vi anser att vi har uppnått vårt syfte med

uppsatsen. Vi avslutar med en slutdiskussion om vad våra resultat kan få för betydelse för framtida forskning inom ämnet och för ett utomvetenskapligt perspektiv.

2 Teoretisk referensram

I detta kapitel kommer vi att klargöra den teoretiska referensram som vi utgår från i vår studie. Vi kommer börja med att presentera den teoretiska bakgrund som vi utgår ifrån i vår uppsats. Vi belyser här hur demokratin figurerat genom historien inom USA:s utrikes- och säkerhetspolitik. Vi kommer även att belysa de olikheter och likheter som fanns under de två väpnade interventionerna mot Irak och som kan ha påverkat USA:s diskurs. Slutligen kommer vi i detta kapitel att presentera vår tolkning av Laclau och Mouffes diskursanalys och de centrala begrepp som vi kommer använda som analysinstrument.

2.1 Empirisk bakgrund

2.1.1 Demokrati i USA:s utrikes- och säkerhetspolitik genom historien

För att förstå varför demokratibegreppet kan ha förändrats i George W. Bush politik är det viktigt att ha en klar bild av hur diskursen sett ut historiskt i USA. Vi kommer nedan att lägga fokus på hur demokratidiskursen såg ut under George H.W. Bushs period som president vilken kan anses härstamma från den demokratidiskurs som förts sedan 1900-talets början. Vi börjar kortfattat beskriva hur demokratidiskursen i utrikes- och säkerhetspolitiken sett ut från USA:s födelse.

Som vi nämnt tidigare är USA en av världens äldsta användare och förespråkare av demokrati. Demokrati som en del av utrikespolitiken är dock ett relativt nytt fenomen i USA. Från början användes demokratin som en mer passiv metod i utrikespolitiken. USA ville inte lägga sig i andra länders politiska agendor men ville ändå uppmuntra en demokratisk utveckling. Detta förespråkades genom att representativt visa omvärlden de fördelar som en god demokrati har, exempelvis en god rättsäkerhet och frihet (Lennon 2009: 2).

I början av 1900-talet antogs dock en ny politisk agenda i USA. USA som till följd av sitt geografiska läge lyckats i stor utsträckning undvika konflikter med andra stater växte under 1800-talet till en stormakt både befolkningsmässigt och ekonomiskt (Johansson 2006: 120-122). Maktpositionen som USA intog, gjorde att utrikespolitiken kom att bli en allt viktigare del av den amerikanska politiken. USA:s första aktiva demokratidiskurs i utrikespolitiken märktes under den här perioden – främst vid USA:s inträde i första världskriget. Den dåvarande

presidenten Woodrow Wilson klarlade att "The United States must make the world safe for democracy" (Woodrow Wilson 1917-04-02). För att uppnå president Wilsons uttalade mål formades ett ramverk för hur en stabil världsordning skulle kunna skapas. I detta ramverk hade flera demokratiska värden en central roll, bland annat rättsäkerhet, mänskliga rättigheter men också vikten av en fri marknad. Exempel från detta ramverk är till exempel "The Marshall Plan" – ett stödpaket för att bygga upp ett krigshärjat Europa (Lennon 2009: 2-3).

Under andra hälften av 1900-talet fortsatte demokratiförespråkningen att utvecklas. Demokratin blev en allt centralare del i den amerikanska utrikespolitiken. Det kalla kriget gjorde dock att en riktlinje, präglad av realism, antogs (Nye 2007: 194ff) och vissa undantag gjordes i främjandet av demokrati. Det märktes bland annat under kalla kriget då USA stödde odemokratiska regimer för att motverka en kommunistisk expansion och för att bevara den internationella maktbalansen. Demokratifrämjandet hade dock utvecklats till en traditionell del i utrikespolitiken. Rättsäkerhet och mänskliga rättigheter ansågs vara bärande fundament för en stabil världsordning. Ekonomin var även en central del vilket också gynnade USA. Samtidigt under denna period svepte även den så kallade tredje demokrativågen in över världen vilken troligtvis stärktes av demokratifrämjandet i USA:s utrikespolitik (Lennon 2009: 4). George H.W. Bushs utrikes- och säkerhetspolitik är ett resultat av demokratifrämjandet som har blivit en tradition och en del av den amerikanska identiteten såväl i USA som i omvärlden. George H.W. Bush var president under kalla krigets slut och USA uppfattades som en hegemon. Omvärlden förväntade ett fortsatt upprätthållande av de demokratiska värdena som blivit deras utrikespolitiska kännetecken (Liedman 2008: 295-296).

Under George W. Bushs tid som president kom utrikes- och säkerhetspolitiken att förändras i stor utsträckning. George W. Bushs ville först och främst tona ner demokratiförespråkningen. Detta eftersom den var kostsam för den amerikanska ekonomin och dessutom inte gav tydliga resultat för de amerikanska intressena (Lennon 2009: 4). Det dröjde dock inte länge innan demokratiförespråkningen blev en central del i George W Bushs politik igen. Efter den 11 september 2001 var demokratiska värden åter på den politiska agendan. Bushs "freedom agenda" dominerades av tanken på den demokratiska freden och hur demokrati kan skapa stabilitet i världen och därmed säkerställa amerikanska intressen såväl ekonomiskt som säkerhetsmässigt (Diamond 2009: 29). Demokrati blev en central del på den amerikanska utrikespolitiska agendan, den kom även att påverka centrala delar av USA:s säkerhetspolitiska agenda. Vi tycker att denna förändring är mycket intressant och vi tror att den kan ha påverkat USA:s anseende runt om i världen. Vi vill därför i vår studie försöka klargöra hur demokratibegreppets figurering har förändrats och om begreppet har fungerat som legitimerande faktor för militära interventioner.

2.1.2 Väpnade interventioner mot Irak

Det är viktigt att belysa att de tal vi kommer att analysera har hållits under olika omständigheter samt till olika målgrupper. Vi har valt tal som hållits före, under och efter interventionerna. Dessa är bland annat riktade till den amerikanska befolkningen och kongressen. De olika omständigheterna kan i viss mån ha påverkat talens innehåll och struktur. Vi har därför valt att kort sammanfatta förutsättningarna som vi anser vara nödvändiga att ha kännedom om för att kunna göra en korrekt tolkning av talen.

2.1.3 Irakinterventionen 1991

Efter att Irak förlorat kriget mot Iran år 1988 eftersträvade Saddam Hussein³ att snabbt återfå sin maktposition inom regionen och valde, att istället för att bygga upp den sargade ekonomin, att skjuta den än mer i sank, då omfattande resurser istället lades på att återuppbygga den Irakiska militära verksamheten i den islamska nationens namn (Cleveland, Bunton 2009: 417-420). Iraks krigsskulder till Gulf-staterna tyngde dock Hussein i hans försök till samhällsuppbyggnad och efter flera negativa försök att få skulden struken, med argumenten om vikten av den islamska nationens samhörighet, blev situationen ohållbar. Saddam Hussein valde att beskylla Kuwait för förräderi mot den islamska staten samt stöld av olja under flera årtionden. Den andra augusti 1990 valde Saddam Hussein, till följd av den ohållbara situationen, att ockupera Kuwait. USA som länge stöttat den Irakiska staten valde dock att ställa sig på Kuwaits sida av bland annat rädsla för en ny oljekris (Cleveland, Bunton 2009: 478-480).

Kuwaitkriget var den första mellanstatliga konflikt som inte påverkades av kalla krigets maktkonkurrens mellan Sovjet och USA. Det var därmed också den första konfliktsituationen som FN skulle visa sin enhetliga handlingskraft för omvärlden (Nye 2007: 353). Det fanns i konflikten en klar struktur mellan offer och förövare vilket gjorde att FN, efter en stark påverkan från USA, kunde enas om ett effektivt agerande i frågan. Det var också ett krig som äventyrade stabiliteten inom energimarkanden. USA, som fortfarande präglades av tunga ekonomiska bördor till följd av kalla kriget, såg därför stabilitet i mellanöstern som ytterst viktigt för att deras ekonomi skulle stabiliseras.

2.1.4 Irakinterventionen 2003

Den andra väpnade interventionen mot Irak inleddes år 2003 och var ett resultat av USA:s krig mot terrorism. USA beskyllde Irak för att besitta omfattande

³ Saddam Hussien var diktator i Irak år 1979 - 2003

massförstörelsevapen vilket ansågs vara ett hot mot den amerikanska staten. Irak beskylldes även för att stödja terrorverksamhet vilket också ansågs hota den amerikanska nationen. Den Irakiska regimen, som beskyllts för att gömma och stödja terrorister, sågs som en mycket instabil stat och var en fara för den amerikanska och västerländska säkerheten. USA uttalade även att den Irakiska regimen behövde ersättas för att hjälpa det Irakiska folket. USA, med stöd av en handfull stater, agerade på dessa premisser och intervenerade i Irak för att avsätta den auktoritära regimen och frånta dem deras massförstörelsevapen (Cleveland, Bunton 2009: 563-564).

Skillnaderna mellan denna intervention och den tidigare är på många områden markanta. I den andra Irakinterventionen fanns det inget stöd från FN. Det fanns inte heller några konkreta bevis på de två punkter som USA beskyllde Irak för skulle vara sanna. USA:s mål med interventionen var primärt inte en konflikt mellan staterna utan kan ses som en förlängning av kriget mot terrorn. Den klara strukturen som fanns i interventionen 1991 fanns inte 2003 vilket gjorde omvärlden skeptisk till USA:s agerande. De stora skillnaderna kring interventionerna påverkade givetvis de presidentiella talen då andra alternativa legitimeringsfaktorer var tvungna att lyftas fram som rättfärdigande. Det är dessa legitimerande faktorer vi vill titta på för att se hur demokratibegreppet har använts.

2.2 Teoretisk bakgrund - Diskursteori enligt Laclau och Mouffe

Vi kommer att ta avstamp i Laclau och Mouffes angreppssätt inom diskursteorin vilken menar att den sociala världen är konstruerad efter diskursen och diskursen är föränderlig. Ett relevant begrepp för Laclau och Mouffes teori är ”diskursiv kamp” (Winther, Phillips 1999: 13), vilket kan tolkas i avseendet att språket är fundamentalt instabilt och att diskurserna ständigt skiftar. Vi kommer att förklara varför detta begrepp är relevant senare i texten.

Laclau och Mouffe anser att alla handlingar och sociala praktiker innefattas i diskursen vilket även inkluderar materiella aspekter. Winther och Phillips beskriver Laclau och Mouffes teori genom att säga: ”diskursen är konstituerande” (1999: 26) diskursen är alltså inte en avspegling av verkligheten. Vi tolkar det som att allt existerande täcks inom diskursen och det är vi som ger mening och betydelse åt de materiella och personliga identiteterna. Allt från en sten till att vara man eller kvinna. Det är även vi som skapar betydelsen och innebörden av ett begrepp.

Laclau och Mouffe använder sig av flera olika begrepp för att beskriva diskurser. Vi har valt att använda oss av ett fåtal då vi har en begränsad tidsram för vår studie. Vi kommer i vår analys använda oss följande begrepp som analysinstrument:

- Nodalpunkt
- Flytande och tomma signifikanter
- Ekvivalenskedjor
- Antagonism
- Subjektsposition och identitet

Vi tror att dessa begrepp kommer att täcka de väsentliga aspekterna inom diskursen för att vi ska kunna uppnå ett så säkert resultat som möjligt. Vi ämnar studera hur demokratibegreppet figurerar i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Det är också viktigt att belysa USA:s position i den globala kontexten då vi tror denna kan ligga till grund för hur demokratibegreppet används. Vi kommer att titta på demokratibegreppets förekomst i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen och i vilka kontexter vi kan finna begreppet idag, vilket vi anser att vi kan göra utifrån valda analysinstrument. Vi kommer nedan att presentera vad varje begrepp innebär, vår tolkning av begreppet och hur vi kommer använda det i vår analys.

2.2.1 Nodalpunkt

En nodalpunkt är den punkt som är central och kring vilken diskursen kretsar (Bergström, Boréus 2009: 317 - 318). En nodalpunkt kan även definieras som ett ”privilegierat tecken” och det är kring dessa som begrepp ordnas och får sin betydelse – positiv eller negativ. En nodalpunkt får först en betydelse i samband med andra begrepp (Winther, Phillips 1999: 33). Termen tecken är synonymt med begrepp, signifikant och element vilket till exempel kan vara demokrati, kvinna, man. Vi kommer fortsättningsvis enbart att använda oss av termen begrepp. Då vi använder en annan term för att beskriva ett begrepp kommer detta att förtydligas. Vi kommer i de utvalda talen att leta efter begrepp som tycks vara centrala för diskursen. I våra tal kommer nodalpunkterna att fluktuera och därmed kommer även diskursen och ekvivalenskedjorna att modifieras och behandla olika områden. Detta är ett viktigt analysinstrument då nodalpunkten utgör diskursens centrum. Genom att studera hur och om nodalpunkterna skiftar kan vi bilda oss en uppfattning om hur demokratibegreppet figurerar i diskursen.

2.2.2 Ekvivalenskedja

Kring nodalpunkter finner man så kallade ekvivalenskedjor vilka knyter samma de begrepp som har en positiv eller negativ betydelse till vår nodalpunkt. Det är dessa associationsrelationer som skapar diskursen (Bergström, Boréus 2009: 317). Vi tolkar det som att sambandet mellan nodalpunkten och dess sammanlänkande begrepp utgör diskursen. Det är egenskaperna för ett begrepp som går att koppla samman med ett annat begrepp på ett positivt eller negativt sätt.

Det är diskursen som formar verkligheten och vi hoppas kunna se om innebörden i diskursen förändrats och då även verkligheten. Som vi tidigare

skrev får en nodalpunkt först sin betydelse i samband med andra begrepp och detta samband finner vi via nodalpunkten ekvivalenskedjorna.

Vi vill med hjälp av ekvivalenskedjorna belysa diskursens innehåll och kan då tydligare se hur demokratibegreppet har figurerat i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen.

2.2.3 Flytande signifikanter och antagonism

Antagonism, enligt Laclau och Mouffes diskursanalys, är konflikter på en språklig nivå och att den ”sociala tillvaron kan ses i termer av konflikt” (Bergström, Boréus 2009: 319). Den diskursiva kampen som Laclau och Mouffe talar om går att förklara och förstå med hjälp av antagonismen. För att tydliggöra vad Laclau och Mouffe menar med antagonism i sin diskursanalys har de introducerat två termer ”tomma signifikanter” och ”flytande signifikanter”, vi kommer enbart att använda oss av flytande signifikanter. Vi menar att, i det här stadiet, räcker det med kunskap om flytande signifikanter för att kunna förstå innebörden av antagonism.

Med flytande signifikanter menas att begreppet kan ha olika innebörd i olika sammanhang och kan därför spela en central roll i flera olika diskurser (Bergström, Boréus 2009: 316; Winther, Phillips 1999: 35). Signifikant är en synonym till begrepp. Ett begrepp kan, som vi precis skrivit, användas inom flera olika diskurser och innebörden kan då även skifta. Vi tolkar flytande signifikanter som de begrepp olika diskurser får kämpa om för att ge just sin innebörd åt. Detta förhållande kallar Laclau och Mouffe för antagonistiskt. För att få ett slut på ett antagonistiskt förhållande krävs en ”hegemonisk intervention” - den ena diskursen är mer kraftfull än den andra och vinner därmed den språkliga konflikten (Winther, Phillips 1999: 55). Detta menar vi gestaltar den diskursiva kampen.

Vi kommer använda oss av dessa analysinstrument i analysen för att försöka visa på förändringar i diskursen. Vi menar att förändringarna i diskurserna är de skiftningar som uppstått då diskurs och begrepp fått nya innebörder.

Nodalpunkter är flytande signifikanter då deras innebörd ofta skiftar. Om innebörden av nodalpunkten skiftar förändras således diskursen (Winther, Phillips 1999: 33 - 35). Vi anser att begreppet välfärd är ett exempel på en flytande signifikant. När begreppet används i den socialdemokratiska diskursen är begreppet av en annan betydelse än när moderaterna anammade begreppet inför valet 2006.

2.2.4 Subjektsposition och identitet

Vi menar att identitet och subjektsposition är så pass nära anknutna att de behöver förklaras tillsammans. Vi tolkar innebörden av termerna individ och subjekt som lika. En individ karaktäriseras av en identitet vilken även bestämmer vilken position individen får i diskursen.

Nodalpunkter förkommer även i förklaringen av individen. Det är den punkt som individens identitet kretsar kring. Individens nodalpunkt benämns med ordet mästersignifikant (Winther, Phillips 1999: 48 -50). Identiteten utgörs alltså av en mästersignifikant och egenskaper vilka sammanlänkas via ekvivalenskedjor. En identitet är något som vi antar och associerar oss med samt något som är föränderligt i diskursen (Winther, Phillips 1999: 51). Identiteten är således en helt och hållet socialt betingad uppfattning.

En individ kommer i diskursiva sammanhang alltså att identifiera sig med olika egenskaper. Med dessa egenskaper uppstår även olika förväntningar – vad innebär det att vara till exempel kvinna eller man, student eller lärare? Den position i diskursen man har som individ utgör alltså den så kallade subjektpositionen. Vi kommer i analysen att använda oss av subjektposition och identitet för att identifiera USA:s maktposition och dess relation till omvärlden. Vi ska alltså föröka utifrån dessa två begrepp urskilja vilken betydelse USA:s identitet och position har för diskursen.

2.2.5 Kritik

Laclau och Mouffe menar att allt är föränderligt, det kunde ha varit annorlunda. De har som utgångspunkt i sin teori att allt är kontingent - inget är nödvändigt och allt är föränderligt (Winther, Phillips 1999: 61 - 63). Med nödvändigt menar Laclau och Mouffe att inget är bestämt, exempelvis är det inte nödvändigt att person X läser snabbare än person Y. Det går alltså att tolka som att verkligen kunde ha varit annorlunda, men vi anser att det som har varit är i det förgångna och går inte att påverka. Däremot menar vi att framtiden kan förändras av diskursen. Ofta blir denna del av teorin kritiserad. Vi vill därför göra våra läsare uppmärksamma på att vi är medvetna om teorins brister.

Vi har med en begränsad tid för vår studie valt ut de begrepp från Laclau och Mouffes diskursteori som vi anser vara centrala för vår studie. Vi är medvetna om att detta kan påverka vårt resultat, men vi ser det som ett steg i den lärande process som vi befinner oss i.

3 Analys

I detta kapitel kommer vi att presentera vår analys av talen kring de båda interventionerna i Irak 1991 samt 2003. Vi har strukturerat kapitlet genom att först granska George H.W. Bushs tal, därefter granskar vi George W. Bushs tal. Sedan avslutar vi kapitlet med en jämförande granskning av diskurserna som funnits vid interventionerna, och klarlägger likheter och skillnader.

3.1 Talen

Vi har studerat och tolkat 14 utvalda tal som har hållits vid de två väpnade interventioner mot Irak – 1991 och 2003. Talen som vi har analyserat är riktade till två målgrupper – det amerikanska folket och kongressen. Vi vill påpeka detta för våra läsare då talen har olika karaktär beroende på målgruppen.

3.1.1 Interventionen 1991

Vi har i våra utvalda tal under den första interventionen mot Irak funnit att säkerhet är det centrala begreppet i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Vi ser detta som vår nodalpunkt, då vi menar att diskursen kretsar kring detta begrepp. Laclau och Mouffe menar att en diskurs bildas först då nodalpunkten knyts till andra begrepp via ekvivalenskedjor. Begreppet ”säkerhet” får i diskursen sin mening genom begrepp som frihet, fred, enighet samt ekonomisk stabilitet. George H.W. Bush för en liberal politik vilken delvis poängterar frihet och ekonomisk stabilitet.

USA:s anledning att föra en väpnad intervention mot Irak 1991 var att befria folket i Kuwait, förbättra förhållande för fredsbyggande i mellanöstern och visa att världen inte tolererar tyranni. Den ekonomiska stabiliteten var också en viktig faktor i interventionen (H.W. Bush, 1990, 1991a, 1991b, 1991c, 1991d, 1992). Världen är även en säkrare plats, hävdar George H.W. Bush, då kommunismen fallit och USA vunnit kalla kriget (H.W. Bush, 1992). USA menar nu att de är den självklara ledaren i världen – de är en hegemon. De måste leda världen till en säkrare plats som karaktäriseras av frihet och fred, vilket i sin tur kan skapa demokrati. Interventionen var således en viktig första aktion för att visa omvärlden USA:s hegemoniska ställning.

George H.W. Bush talar om hur han vill säkra världen för att demokrati skall kunna gro. Vi uppfattar att han inte använder sig av begreppet som en legitimerande faktor utan ser demokratin som en positiv följd av att säkra världen.

Han är mån om att poängtera att USA inte kan göra detta själv, världen måste enas för att säkerhet ska kunna uppnås. Det måste råda enighet mellan staterna i världen. En stor del av diskursen behandlar även USA:s ansvar gentemot resten av världen, vilket de själva tar på sig. Detta innebär att den amerikanska säkerhetspolitikiska diskursen präglas av deras identitet som hegemon. Då USA identifieras, av sig själv, som den dominerande ledaren i världen är det även USA som dominerar diskursen, vilken i sin tur konstituerar världen. USA i spetsen av en FN-ledd intervention mot Irak 1991 kan tolkas som att världen också såg USA som en hegemon, de hade FN och världssamfundets stöd – deras identitet som hegemon var accepterad.

3.1.2 Interventionen 2003

Vi finner även i den senare diskursen vid den andra Irakinterventionen att säkerhetsbegreppet utgör den centrala punkten. Begreppet utgör alltså nodalpunkten för båda interventionerna. Vad vi uppmärksammat är att diskursen har förändrats och är relativt begränsad samt att den är starkt präglad av kriget mot terrorn. Begreppen som enligt Laclau och Mouffe formar diskursen är i George W. Bushs tal inte samma som från den tidigare interventionen. Diskursen har således förändrats även om de båda diskurserna är uppbyggda runt samma begrepp nämligen säkerhet. Genom att begrepp fluktuerar och förändras, det vi kallar för flytande signifikanterna, förändras således även diskursen. Begrepp som 11 september, försvar ("homeland security"), kriget mot terrorn, frihet samt fred går att finna och knyta till säkerhetsdiskursen (W. Bush, 2002a, 2002b, 2002c, 2003a, 2003b, 2003c, 2005, 2006).

Vi menar att den språkliga antagonismen är högst påtaglig mellan den första och andra diskursen. Vi kan istället för en internationell säkerhetsdiskurs finna begrepp som skapar en inomstatlig säkerhetsdiskurs. Vi menar att diskursen har förflyttats från det internationella perspektivet, detta då George W. Bush först och främst vill säkra USA, som i sin tur kommer att säkra världen. Diskursen sätter USA i första hand och världen i andra hand (W. Bush, 2002c, 2003a, 2003c, 2005, 2006). I den tidigare interventionen anser vi att diskursen präglas av jämlikhet mellan USA och världen. Kriget mot terrorn är ett av de starkaste begreppen som präglar diskursen. För att USA och världen ska bli säkra igen krävs ett krig mot terrorn. USA menar att det stora hotet är nu inte längre kommunism eller diktaturer utan terrorism och de stater som tillåter terrorister att verka inom nationens gränser.

I George W. Bushs tal anser vi att det har skett en ökning av demokratiska värden. Vi finner dock inte dessa begrepp centrala för diskursen och kan inte koppla dem direkt till säkerhetsbegreppet. Vi anser därmed inte kunna säga vilken roll de har som legitimerande syfte.

3.1.3 USA:s maktposition

Vi kan i de tidiga talen urskilja en klar identitet för USA i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. Deras mästersignifikant (identitetens nodalpunkt) är enligt oss hegemonin, deras tolkning av sig själv är att de måste ta på sig ansvaret att leda världen. De måste vara den nation som visar omvärlden i vilken riktning den ska gå. I talen går det även att urskilja en oerhörd stolthet över den amerikanska nationen. Det finns en tydlig patriotism som karaktäriserar talen. Vi menar att USA:s identitet går att fastställa då de är accepterade av FN och omvärlden. En identitet enligt Laclau och Mouffe är något som är socialt betingat. De egenskaper vi väljer att presentera och låta oss representeras av är vår så kallade identitet.

Som vi har lagt fram i tidigare stycken har USA fört en mer aggressiv politik i den senare diskursen vilken vi anser visa på en mer osäker identitet. Vi menar att detta kan tyda på att världssamfundet inte längre ser USA som den självklara ledaren. Vi saknar dock material för att undersöka den internationella diskursen och hur USA uppfattas och kan bara utifrån attityden från de båda hållpunkterna dra slutsatser kring deras subjektposition. Vi kan även se likheter mellan den rustningspolitik som fördes under kalla kriget den politik som George W. Bush förde. Vi menar att även detta talar för ett tvivel från omvärlden kring USA:s position. Den liknande politiken från kalla kriget som George W. Bush införde präglades mer av realism än av liberalism (Nye 2007: 194ff). USA var under kalla kriget inte den självklara ledande nationen och lade mycket resurser på militären - precis som George W. Bush gjorde - för att vinna den rustningskamp som fanns mellan USA och Sovjetunionen. USA möts nu av en ny fiende - terrorismen (W. Bush, 2002a, 2003b).

Vi anser oss kunna uppfatta USA:s maktposition i den globala kontexten som förändrad. USA identifieras inte längre som en ledare av omvärlden. Detta grundar vi på att FN inte höll med George W. Bush, efter sitt tal till generalförsamlingen, om att en väpnad intervention mot Irak var legitim. Detta anser vi vara en av de störst märkbara skillnaderna mellan de båda interventionerna i Irak. USA var 1991 ledaren för en FN intervention medan 2003 tog FN avstånd från USA:s utrikespolitiska linje. Omvärldens förtroende för USA och George W. Bush är inte lika starkt längre. George W. Bushs tal är också mer inomstatligt fokuserade och aggressivare mot omvärlden vilket vi anser kan vara en konsekvens av maktpositionsskiftet och USA:s nya position i diskursen.

3.1.4 Sammanfattning - Jämförande av de två interventionerna

Det råder ständig antagonism i språket enligt Laclau och Mouffe vilket gör att diskurser ständigt möter motstånd. Detta är påtagligt i talen då George H.W. Bush talar om USA och världen som jämbördiga - USA är en del av världen, men USA måste vara dess ledare. George W. Bush däremot sätter USA i första rummet och världen i övrigt kommer i andra hand. Han säger vid olika tillfällen att han gör allt

för säkerheten för den amerikanska befolkning, krig om det så behövs (W. Bush, 2003a, 2003b, 2005).

Detta tolkar vi som att säkerhetsbegreppet har förändrats i den amerikanska diskursen från att vara internationellt centrerad till inomstatlig. Enligt Laclau och Mouffes betydelse av "hegemonisk intervention" tyder detta på att den senare diskursen ska ha varit starkare än den första. Vi är dock osäkra om detta faktiskt är fallet då omvärldens stöd mattades av och många sympatiserade inte med George W. Bush (Nye 2007: 249). I den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen kan vi dock se denna förändring av säkerhetsbegreppet.

Vi har utifrån Laclau och Mouffes identitetsdefinition även tolkat USA:s identitet som förändrad. George H.W. Bushs tal har, enligt oss, en ödmjukare ton gentemot omvärlden och hur man ska bemöta konflikter. Han säger på vissa ställen att krig inte är önskvärt, att det kan ses som en sista utväg och att han väljer att fokusera på fred istället för krig (H.W. Bush, 1991b, 1991c). George H.W. Bushs mer ödmjuka ton anser vi signalera ett visst självförtroende - att USA faktiskt accepteras av omvärlden som dess ledare. USA behöver inte bevisa något för resten av världen, de har naturligt blivit ledaren. De har även FN:s stöd.

Vad vi inte kan utläsa med enbart talen är hur USA:s subjektsposition i den globala kontexten har förändrats. Vi kan ana tendenser och tolka deras självuppfattade identitet, som är den samma för de båda hållpunkterna. Huruvida omvärlden accepterar och också antar deras identitet kan vi inte, som sagt, inte utläsa från bara talen, vi behöver kompletterande material.

Som vi beskrev ovan är George H.W. Bushs ton mer ödmjuk än George W. Bush vilket vi menar kan vara ett tecken på att deras subjektsposition har förändrats. Under den senare interventionen förs en mer aggressiv politik var USA vill visa framfötterna. Deras identitet kan alltså också vara förändrad - de är inte längre den hegemon som de en gång varit. Vi kan inte finna något i talen som talar för att deras förändrade identitet och maktposition ska ligga till grund för deras utrikes- och säkerhetspolitik.

4 Resultat och slutsatser

4.1 Resultat

Vi har i vår analys kommit fram till att diskursen vid de båda interventionerna präglas av samma nodalpunkt, nämligen säkerhet. Diskurserna har dock olika innebörd till följd av att de skapats med hjälp av olika begrepp. George H.W. Bushs diskurs utgörs av begrepp som enighet, ekonomisk stabilitet, frihet och fred. Vi anser att dessa begrepp, tillsammans med en ödmjukare ton, som George H.W. Bush har mot omvärlden, skapar en säkerhetsdiskurs som fokuserar på en internationell säkerhet. I George W. Bushs tal har säkerhetsdiskursen en annan prägel. I den diskursen har säkerhet istället kommit att kretsa kring begrepp som krig mot terrorism, frihet, försvar ("homeland security") och 11 september. Utifrån dessa begrepp uppfattar vi att säkerhetsdiskursen har tenderat att frånga sin tidigare innebörd, som starkt präglades av internationell säkerhet. Istället uppfattar vi att säkerhetsdiskursen har en allt mer tydligare riktning mot den egna statens säkerhet. Denna förändring anser vi också ha förstärkts i George W. Bushs mer aggressiva attityd mot omvärlden och framförallt mot Irak. Även om vi alltså anser att säkerhet utgör nodalpunkten i de båda presidenternas diskurs för de båda interventionerna anser vi oss kunna urskilja förändringar av innebörden.

Ur hypotesen framgick att vi tror att den förändrade diskursen varit en följd av USA:s förändrade maktposition som hegemon. Av resultaten, som vi fått fram i analysen, tror vi oss ana tendenser kring en förändrad subjektposition. Detta då bland annat George W. Bush har en mer aggressiv ton gentemot omvärlden. Vi uppfattar detta som en osäkerhet i rollen som hegemon och USA är inte längre lika självklar ledare som förr. Samtidigt poängterar de bägge presidenterna att det inte finns något substitut för USA:s roll som ledare för världen. Vi har inte material som täcker den internationella kontexten och diskursen och vi anser därför inte med säkerhet kunna fastslå USA:s förändrade position i världen med enbart talens hjälp.

I de båda presidenternas diskurser är de demokratiska värdena ständigt förekommande. Vi anser att de ofta utgör ett symboliskt värde i talen, för att upphöja den amerikanska identiteten. Begrepp som ofta nämns är frihet, rättsäkerhet och mänskliga rättigheter samt fred. Demokratibegreppet behandlas också med en mer traditionell innebörd, det vill säga att USA gärna vill stötta demokratier i deras uppbyggnad och utveckling. Demokrativärden används mer frekvent i George W. Bushs tal. Trots detta anser vi oss inte ha funnit några tydliga tecken på att demokrati används som en legitimerande faktor för

militära interventioner. Den legitimerande faktorn anser vi istället främst utgöras av kriget mot terrorn och hotet av Iraks möjliga innehav av massförstörelsevapen. Vi anser alltså inte att vi kan styrka vår hypotes om att demokrati sedan den 11 september har figurerat som en legitimerande faktor till följd av USA:s förändrade maktposition.

4.2 Slutsatser

I denna uppsats anser vi, utifrån teori och material kunna skönja en förändrad diskurs inom USA:s utrikes- och säkerhetspolitik. Vad denna förändring beror på anser vi dock inte oss kunna besvara utifrån våra förutsättningar. Vi menar ändå att vi kan se en ökning av demokratibegreppet i George W. Bushs tal. Vi kan dock inte urskilja hur demokratin använts som legitimerande faktor. Vi kan till följd av detta inte anse oss uppfylla vårt syfte fullt ut i denna uppsats nämligen; att belysa demokratibegreppets förekomst i den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen som legitimerande faktor. Vi tror att detta kan bero på att teori och metod i samband med vårt material har varit för begränsande.

I hypotesen som vi hade inför denna uppsats framförde vi tanken att USA efter den 11 september 2001 antagit en mer krävande attityd i sin politik avseende demokratisk utveckling, istället för traditionell demokratiframjande politik. Vi trodde att denna förändring var en konsekvens av en förändrad maktposition i den internationella kontexten och ett försök att öka säkerheten inom den amerikanska staten. Detta är en tes som vi grundat på vetenskaplig kumulativitet och som vi, trots vårt misslyckade försök att bevisa, fortfarande tror på. I vår studie har vi tyvärr inte genom vår valda metod och vårt material kunnat styrka detta och menar att ett bredare material är nödvändigt. Vi saknar den internationella kontexten samt ett utökat material, exempelvis rapporter, som skulle kunna komplettera USA:s syfte för väpnade interventioner. Vi tror också att en modifiering och breddning av vår metod och teori skulle vara nödvändig då denna för närvarande visat sig allt för snäv för att besvara vår frågeställning.

Vi har, som tidigare beskrivits, endast med hjälp av vår metod kunna fastslå tendenser till en förändrad maktposition för USA samt en ökande förekomst av demokratibegreppet i talen under den senare hållpunkten. Vi kan till följd av detta varken verifiera eller falsifiera vår hypotes eller besvara vår frågeställning i den grad vi har velat.

4.3 Slutdiskussion

I vår uppsats har vi utifrån vår frågeställning försökt besvara hur demokratibegreppet figurerat som legitimerande faktor inom den amerikanska utrikes- och säkerhetspolitiska diskursen. För att undersöka detta har vi analyserat

diskurserna under de två USA-ledda interventionerna mot Irak - 1991 och 2003. Materialet som vi har använt oss av för att analysera diskursen har bestått av interna och externa tal. Dessa är hållna av presidenterna under respektive period. Analysen av dessa tal är uppbyggd kring Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursanalytiska metod.

I vår slutsats har vi belyst hur vår teori och metod i samband med materialet visat sig vara alltför begränsande för att vi ska kunna dra några faktiska slutsatser kring demokratins legitimerande roll samt USA:s förändrade maktposition. Även om vi till följd av detta inte uppfyller vårt syfte fullt ut för vår studie anser vi att de tendenser vi funnit är i rätt riktning för att i framtiden kunna besvara vår frågeställning och uppnå vårt syfte. Vi kan i nuläget inte besvara frågeställningen då vi behöver bredare material än det nuvarande samt en modifierad och breddad teori som kan visa på tydligare kausalitet mellan USA:s förändrade maktposition och demokrati som legitimering.

Med utökat material, fördjupad och bredare teori tror vi att säkrare resultat kan uppnås. Vi menar således att vår studie trots att den inte kunnat besvara sin frågeställning ändå utgör ett mervärde kring ämnet. Vi menar att de resultat och slutsatser vi har funnit i vår uppsats kan utgöra ett första steg för studier inom samma område och därmed kunna vara en hjälp för framtida forskning. Som vi poängterar i vår inledning anser vi att en negativ förändring av demokratibegreppets innebörd och användning kan vara farligt för en framtida demokratiutveckling. Vi anser därför att ämnet är viktigt att djupgående granska och ha förståelse för.

5 Referenser

5.1 Primärmaterial

George H.W. Bush Address Before a Joint Session of Congress (1990-09-11).
<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/3425>

George H.W. Bush Radio Address to the Nation on the Persian Gulf Crisis (1991a-01-05).

http://bushlibrary.tamu.edu/research/public_papers.php?id=2596&year=1991&month=1

George H.W. Bush Address to the Nation Announcing Allied Military Action in the Persian Gulf (1991b-01-16).

http://bushlibrary.tamu.edu/research/public_papers.php?id=2625&year=1991&month=01

George H.W. Bush Address Before a Joint Session of the Congress on the State of the Union (1991c-01-29)

http://bushlibrary.tamu.edu/research/public_papers.php?id=2656&year=1991&month=01

George H.W. Bush Address Before a Joint Session of Congress on the End of the Gulf War (1991d-03-06)

<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/3430>

George H.W. Bush State of the Union Address (1992-01-28)

<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/5531>

George W. Bush State of the Union Address (2002a-01-29)

<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/4540>

George W. Bush address to the United Nations (2002b-09-12)

<http://edition.cnn.com/2002/US/09/12/bush.transcript/>

George W. Bush address to the town of Cincinnati (2002c-10-7)

<http://www.guardian.co.uk/world/2002/oct/07/usa.iraq>

George W. Bush State of the Union Address (2003a-01-28)

<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/4541>

George W. Bush address on the start of war (2003b-03-20)

<http://www.guardian.co.uk/world/2003/mar/20/iraq.georgebush>

George W. Bush Victory speech aboard warship (2003c-05-1)

<http://edition.cnn.com/2003/US/05/01/bush.transcript/>

George W. Bush Second Inaugural Address (2005-01-20)

<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/4463>

George W. Bush State of the Union Address (2006-01-31)
<http://millercenter.org/scripps/archive/speeches/detail/4461>

5.2 Sekundärmaterial

Bergström, Göran. – Boréus, Kristina. 2005. ”Diskursanalys” s.305-362. i *Textens mening och makt - Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. red. Bergström, Göran. – Boréus, Kristina. Lund: Studentlitteratur.

Cleveland, William L. – Bunton, Martin. 2009. *A History of the Modern Middle East*. 4:e uppl. Boulder: Westview Press.

Diamond, Larry. 2009. “Supporting Democracy – Refashioning U.S Global Strategy” s. 29-54. i *Democracy in U.S. Security Strategy – From Promotion to Support*. red: Lennon, Alexander T.J. Center for Strategic and International Studies.

Epstein, Susan B. – Serafino, Nina M. – Miko, Francis T. 2007. *Democracy Promotion: Cornerstone of U.S Foreign Policy*. CRS Report for Congress: Congressional research service.

Esaiasson, Peter. – Gilljam, Mikael. – Oscarsson, Henrik. – Wägerud, Lena. 2007. *Metodpraktikan. Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 3:e uppl. Stockholm: Norstedts Juridik.

Johansson, Alf W. 2006. *Europas krig – Militärt tänkande, strategi och politik från Napoleontiden till andra världskrigets slut*. Stockholm: Prisma

Nye, Joseph S. Jr. 2007. *Att förstå internationella konflikter*. 2:a uppl. Malmö: Liber.

Lennon, Alexander T.J. 2009. “What Now for U.S. Democracy Promotion” s.1-8. i *Democracy in U.S. Security Strategy – From Promotion to Support*. red: Lennon, Alexander T.J. Center for Strategic and International Studies.

Teorell, Jan. – Torsten Svensson. 2007. *Att fråga och att svara: Samhällsvetenskaplig metod*. Malmö: Liber.

Winther Jørgensen, Marianne – Phillips, Louise. 1999. *Diskursanalys – som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur.